

A man wearing a brown hat, sunglasses, a patterned sweater, a camouflage vest, and camouflage pants stands in a grassy clearing with large rocks and evergreen trees in the background. The scene is outdoors, likely in a mountainous or forested area.

Slávo Nitranský

**PREBUDENIE
ZO SNA
či
SÁGA RODU
KRNOVCOV**

Slávo Nitranský

**PREBUDENIE
ZO SNA
či
SÁGA RODU
KRNOVCOV**

**alebo pokračovanie románu
SPLNENÝ SEN**

zaradeného v zozname
Anasoft litera 2018
v literárnej súťaži o najlepšiu knihu

*„Celý život som sníval o jemnom pohľaví –
o kúzle lásky – a pochopil som,
že môj život bez romantickej lásky
by bol chudobným životom.“*

Slávo Nitrianský

1. kapitola

„Navzdory všetkému sa zrodili lepšie časy, i keď cesta k nim je tvrdá a často krutá. Ak som pre niečo žil, tak pre toto! I to je jedna z mojich trpkých útech v týchto posledných hodinách.

Vaši vnuci budú žiť životom ozajstne radostným, bez tejto zloby a zla, ktoré boli našim údelom.“

(Napísal Vladimír Clementis niekoľko hodín pred svojou popravou v decembri 1952 na Pankráci).

Keď som si v roku 1968 prečítal „Listy z väzenia“, ktoré písal svojej Hádičke, sám sebe som si položil otázku: „Je to náš svet, v ktorom sme žili a žijeme...? To sme chceli...? Vládu jednej strany, ktorá si vyhradzuje právo neomylnosti a uzurpuje si neobmedzenú vládu nad životom človeka...?“

Musel som sa rozhodnúť, či chcem byť súčasťou normalizačného procesu, ktorý nastal po nastúpení Gustáva Husáka aj za prezidenta v roku 1975.

Uvedomoval som si, že sa chcem podieľať aj na úspechoch socialistickej spoločnosti. Začala sa totiž budovať diaľničná sieť, tranzitný plynovod, metro v Prahe, veľké panelové sídliská a v roku 1978 vyletel prvý česko-slovenský kozmonaut Vladimír Remek na palube sovietskej kozmickej lode do vesmíru.

Za materiálnou základňou nemohla zaostávať ani jej nadstavba, ktorej som bol súčasťou. Veď vzdelávací proces, školstvo, kultúra i umenie boli mojou doménou – determinovali moje konanie aj v najťažších osobných skúškach i tragédiách, ktoré som riešil.

Pre svoju lásku k Mariji som nesmel zabudnúť na skutočnosť, že svet žije aj inými problémami, ktoré ovplyvňujú náš život, naše konanie. Uvedomoval som si, že odpor proti okupácii postupne slabol, lebo väčšina obyvateľstva rezignovala na akýkoľvek politický odpor a prešla do úplnej pasivity. Museli sme sa zmieriť s prítomnosťou vojsk ZSSR na našom území.

Okrem toho som mal ako otec zodpovednosť za výchovu, zdravie a vzdelávanie nášho syna Víťa, ktorého som si predsavzal

viest k zodpovednosti za svoje konanie. Chcel som z neho vychovať čestného, morálne a citovo vyspelého človeka.

Bola tu i moja „femme fatale“, ktorej blízkosť, a to, že sa stala súčasťou môjho každodenného života, ma naplňovalo nesmiernym šťastím, láskou, ale i zodpovednosťou za rodinu.

A tak v roku 1976 som prijal funkciu vedúceho odboru na krajskom národnom výbore a s rodinou som sa presťahoval do štátneho bytu v krajskom meste.

S uspokojením a s určitou hrdosťou to prijali aj moji rodičia, ktorí v tom čase už boli dôchodcami. Tešili sa na naše stretnutia v rodnom meste, lebo na rozdiel odo mňa sa z neho nikdy nepresťahovali. No najväčšiu radosť im robila prítomnosť vnúčika Vička.

Ako „zrelý“ muž som sedel na „svojej“ lavičke v parku na Námestí Janka Kráľa a sníval dnes už svoj reálny splnený sen, ktorého bola vzácnou súčasťou moja Marija.

Keď som odchádzal z krajského mesta, bol som subjektívne v beznádejnom stave, lebo moja Marija navždy zmizla z môjho života. Na vlastnú žiadosť som išiel na vidiek, aby som zabudol na oné tragické udalosti, keď v roku 1953 ju, otca i brata zatkli a vydali katom do Sovietskeho zväzu. Nádejal som sa s odstupom rokov, že „tvorca“ tohto únosu – Judáš – Paľo Košičan už navždy zmizol z nášho života.

V spomienkach som sa vrátil viac než o tri desiatky rokov, keď na tejto lavičke som ako mladý, fatálne zaľúbený muž písal naivné verše lásky: jej, krásnej deve mojej preľúbeznej – Marijke.

Vzývanie víly

Vzývam ťa, víla moja,
prídi tak, ako inokedy,
zostúp na mňa chudáka
a osvieť verš môj jednoduchý.

Pomôž mi, nechaj vyrásť krídla,
nauč ma písať verše milovania,
zjav mi taje veršov skryté,
ukáž mi veľké tvoje psyché.

Cítim, že nie som schopný
písať tieto verše a slohy,
že bez tvojej veľkej pomoci
nenapíšem správne svoje pocity.

To, čo písať ide moje pero,
pozná len šťastlivcov málo.
To, čo v papier chcem vtlačiť,
sa má mojej milej páčiť.

Ver mi, že ťažká to úloha,
a preto správna je moja obava,
že bez tvojho osvietenia
ju um a moja ruka nezdolá.

Vzývam Ťa, Víla moja,
príd' tak, ako inokedy,
zostúp na mňa, chudáka
a vlej do mňa svoje sily.

Venovanie

Jej, krásnej deve preľúbeznej,
venujem tieto verše vďaka mojej,
bo ona ma vrátila k životu
a ukázala mi žitia cestu odvekú.

Jej, krásnej deve preľúbeznej,
píšem svoje verše formy jednoduchej,
bo ona mi nezištne zjavila
krásy života a milovania.

Jej, krásnej deve preľúbeznej,
dávam tieto verše z úprimnosti celej,
bo ona dala obsah môjmu životu
a dala mi svoju lásku úprimnú.

Opojenie

Bolo to veľmi, veľmi dávno,
keď ospieval som tvoje krásno,
keď tys' mi bola všetkým,
keď pochopil som, že len tebe patrím.

Bolo to veľmi, veľmi dávno,
keď pochopil som, že ty si ráno,
keď tys' mi bola panenkou,
keď veril som, že si mojou milenkou.

A jak krásna si bola!
Vlasy tvoje – šum lístia a hora.
Oči tvoje – nebeská obloha a zora.
Ústa tvoje – letná búrka a ruža.

A jak milá si bola!
Ruky tvoje – jarný vánok a vetva.
Boky tvoje – prudká bystrina a tráva.
Telo tvoje – brezová kôra a miazga.

A jak ľúbiť si vedela!
Objatie tvoje – hadia zábrana a mora.
Srdce tvoje – slnka páľava a žiara.
Bozk tvoj – blesk z neba a záplava.

A jak múdra si bola!
Myšlienka tvoja – zem sa zobúdz a tajá.
Úvaha tvoja – zem sa prebudila a zakvitla.
Idea tvoja – zem sa oplodnila a splodila.

Taká si ty bola!
Bola si plná protikladov a záhadná.
Bola si stále krásna a zvodná.
Bola si vždy vášnivá a nežná.

A ja som ťa ľúbil,
mal rád a miloval,
obdivoval a zbožňoval
a vždy sa k tebe utiekal.

Bola si pre mňa túžbou mojich predstáv,
bola si pre mňa devou spanilou,
bola si pre mňa devou vášnivou,
bola si pre mňa ideálom mojich snov.

Keď som s tebou prebýval,
bárs aj celý svet ma sklamal,
šťastným si ma urobila
a svojou láskou napojila.

Boli také časy,
keď schopili ma besné moci,
zmámili ma, opantali,
ducha môjho ubíjali.

Vyhnali ma v cudzie kraje
otroctvom a biedou opantané.
Nemal som proti nim už sily
a vliekol som sa ako dolámaný.

No moja túžba spatriť teba
mi dala náhle moci veľa.
Kráčal som však ďalej sám
a tušil som, že s tebou zísť sa mám.

Prišiel ten deň v pravú chvíľu,
keď už klesal som na duchu,
hlavu vešal k zemi v pokore,
opantaný mocou krutej nevôle.

A v tú strašnú chvíľu
došiel som k idolu môjmu,
stála si lúčmi slnka osvietená,
hrdá a krásna – nežná a preľúbezná.

Darovanie

Tebe, krásnej deve preľúbeznej,
nechávam prúdiť verše vďaky mojej,
bo ty si ma vrátila životu
a dala si mi žitia náplň odvekú.

Tebe, krásnej deve preľúbeznej,
znejú verše formy bohatej,
bo ty si mi nezištne zjavila
lásku – ľúbošť a krásy milovania.

Tebe, krásnej deve preľúbeznej,
darúvam verše z úprimnosti svojej,
bo ty si dala obsah môjmu životu
dala si mi seba – lásku životnú.

Domovina

Keď s tebou, devou preľúbeznou,
vstupujem do života bránou otvorenou,
keď po tvojom boku som,
viem, že krásny výtvor objavil som.

Keď s tebou, devou preľúbeznou,
kráčam našou krajinou,
keď hrdý dívam sa na teba,
tak tys' pre mňa domovina moja.

Keď s tebou, devou preľúbeznou,
ubieha náš život našou vlasťou,
tak vtedy ty, deva preľúbezná,
stávaš sa symbolom budúcnosti ľudstva.

Tvoja tvár – to slovenská príroda.
Tvoje prsia – to Tatry nás volá.
Tvoje lono – to Zem naša rodná.
Tvoje nohy – to cesty slovenského žitia.

No najviac ľúbim tvoje ruky.
Keď hladia – to mať dieťa kojí.
Keď objímajú – to mier ľudstvu dávajú.
Keď udrú – to smrť vrahovi prinesú.

Áno, také tvoje ruky sú.
Sú jemné – jak rast machu.
Sú hebké – jak spev vtáčí.
Sú oblé – jak let orlí.

V tvojich rukách, keď hlavu mám,
tak to na hrudi slovenskej spočívam.
Keď ruky tvoje pohladia ma,
tak vlasť moja si ma žiada.

Keď si mám vybrať,
či tebe, či vlasti slúžiť,
tak to nie je ťažké,
bo oboje ste drahé, vzácne.

Tak, ako tys' mojou milenkou,
tak aj vlasť je mojou lúbosťou.
tak ako teba ľúbim,
tak aj za vlasťou túžim.

Vlasť moja a ty dievčina moja,
to mať drahá a žena lúbezná.
Vo vlasti ľúbim mať rodnú
a v tebe družku preľúbeznú.

Nemožno mi vás dve neľúbiť
a seba samého tým zahubiť.
Nemožno mi bez vás žiť,
a preto obe vás budem ľúbiť.

Tak, ako vás obe ľúbim,
tak isto aj navždy vám budem verným.
Vernosť večnú vám dvom sľubujem
a navždy naše osudy spojujem.

Veď čo krajšie môže byť v žití,
než žiť vo večnom spolužití.
Mať dve lásky životné
a ľúbiť ich oboje.

Ďakujem ti, vlasť moja,
že si mi dievčinu vychovala.
Ďakujem ti, národe,
bo tys' mi ju dal v slobode.

Ja ľúbim ju, devu moju drahú,
ľúbim v nej svoju otčinu milovanú.
Ja ľúbim ich obe,
bo ony prerástli v jednu lúbosť vo mne.

Spev vďaky

Vám, krásnej deve preľúbeznej
a otčine mojej milovanej,
ďakujem za lásku vašu horúcu,
za vernosť a ľúbosť večne trvajúcu.

Vám, krásnej deve preľúbeznej
a otčine mojej ľubozvučnej,
spievam večný spev vďaky
za šťastie, krásu a city.

Vám, dvom mojím láskam,
svojím veršom skromným
staviam pomník večnej slávy,
nech celý národ vás dve ľúbi.

PodĎakovanie Víle

Vzýval som ťa, Víla moja,
chcel som, aby si prišla ako inokedy,
zostúpila na mňa, chudáka
a osvietila verš môj jednoduchý.

Pomohlas' mi, nechala narásť krídla,
naučila ma písať verše milovania,
zjavila mi taje veršom skryté
a ukázalas' mi veľké tvoje psyché.

Viem, že nebol som schopný
písať tieto verše a slohy,
že bez tvojej veľkej pomoci
bych nebol napísal správne svoje pocity.

Vieš už, že to, čo písalo moje pero,
pozná len šťastlivcov málo.
Vieš už, že tým, že verš som v papier vtlačil,
som sa mojej milej zavďačil.

Ver mi, že ťažká to bola úloha,
a preto správna bola moja obava,
že bez tvojho osvietenia
ju um a ruka moja nezdolá.

Vzývam Ťa, Víla moja,
bo tys' na mňa zostúpila,
um a ruku moju osvietila
a tým pomník slávy mojej milej postavila.

A za to ti ďakujem!

...

Tak ako vtedy, aj dnes, po viac ako troch desaťročiach, som sníval o jemnom pohlaví – o kúzle lásky – a pochopil som, že môj život bez romantickej lásky by bol chudobným životom.

Ale bola tu aj nová dimenzia lásky a to lásky delenej, skôr obohatenej o lásku k môjmu synčekovi. Ako zrelý muž som pochopil, že v spoločnosti musí byť pevný zväzok, ktorý dvoch nielen láskou, ale i právne spojí v spoločnom manželstve, ktorého prvordá úloha je zodpovednosť za rodinu. A v tom spočíva tajomstvo lásky.

Musel som vybojovať vnútorný zápas o tom, čo je dôležitejšie: ideológia – politika – súkromie – láska – rodina... kládol som si otázky súvisiace s mojím bytím. Moja osobná „agónia lásky“ (tak som ju nazval) prerástla v osobný zmysel života, lebo my sme žili, i keď v dobe osobitej, označovanej za vládu konformizmu.

Zvíťazil vo mne pragmatizmus, lebo moja túžba po osobnom šťastí, ktoré som hľadal v náručí milovanej ženy – v jej ženskej dokonalosti – jednoznačne na prvé miesto dala lásku a rodinu. To boli moje priority na celý život.

2. kapitola

Pri meditovaní na „svojej lavičke“ som pochopil, že osudovosť môjho romantického vzplanutia mi nastražila nielen poznanie lásky a krásy, ktorú mi venovali aj Zuzka, Agátka a predovšetkým Juliana, s ktorou som splodil milovanú, drahú a vzácnu Beatku, ale aj tragicky prežité dni, keď ma obe opustili. Aj dnes mi ich spoločný hlas, hlas matky a dieťaťa, zvučal v ušiach ako dravý tok antropomorfnej rieky Styx, po ktorej ich Cháron na svojom črne prepravil do záhrobia.

Pri návšteve už zabudnutých miest mojej mladosti som aj po toľkých rokoch všade nachádzal a „stretal“ moju lásku Mariju. V mojich predstavách bola stále so mnou a obohacovala chvíle môjho osobného voľna a vlievala mi do žíl pocity šťastia a blaženosti. Tešil som sa, že ju znovu uvidím, že strávime spoločne hodiny vo vzájomnom porozumení, nekonečných rozhovoroch a milovaní sa.

Totíž, celé tie roky ma moje opojenie Marijou dostalo do štádia sexuálnej závislosti, keď v myšlienkach, ale i v reálnom živote som sa po milovaní s ňou tešil a rozmyšľal som o ďalšom zblížení.

A tak naše spoločne prežité dni a dnes už aj roky nás spojili do vzájomného fyziologického i biologického porozumenia. Stali sme sa jeden na druhom závislými, ale to nás práve spájalo a naplňovalo naše vzájomné šťastie.

Je pravdou, že ma to nijak neobmedzovalo v pracovných výkonoch, pri plnení pracovných povinností, lebo svoju prácu som mal rád – bol som workoholikom.

Chcel som navštíviť aj mestské parné a vaňové kúpele, ktoré sa nachádzali práve na námestí a v ktorých som ešte v roku 1953 zažil s Marijou naše krásne vzájomné spoznávanie. Objednali sme si paru, masáže a spoločný vaňový kúpeľ. V kúpeľoch bol vaňou malý, do zeme zapustený a vykachličkovaný bazénik a my sme v ňom prežili nezabudnuteľné chvíle vzájomného „spoznávania“. No žiaľ, kúpele v roku 1974 ako nežiaduce asanovali. Podľa mňa